

## **BILAG 3. UNDERSØGELSESMATERIALE**

til projektet: Kristendommen i skolens undervisning

### Indholdsfortegnelse

Undersøgelsesmateriale .....	1
Formålet med projektet .....	1
Hvad skal undersøgelsen give svar på?.....	2
Oplæg til spørgsmål: Elever i 3. klasse.....	3
Oplæg til spørgsmål: Elever i 6. klasse.....	4
Oplæg til spørgsmål: Elever i 9. klasse.....	7
A. Spørgeskema: Lærere.....	9
B. Interview med lærere.....	10
C. Afgrænsningsspørgsmål .....	12
A. Spørgeskema: Skoleleder.....	13
B. Interview med skoleleder .....	14
C. Afgrænsningsspørgsmål .....	15
Interview med bibliotekar .....	16
Sammenfatning af interview .....	17

### **Spørgeskemaer, interviewguide og principper for interview og læsning af interview**

Dette bilag indeholder formuleringen af projektets formål og en nærmere beskrivelse af, hvad selve undersøgelsen skal give svar på.

Derefter følger oplæg til interviews med børn i hhv. 3., 6. og 9. klasse, samt spørgeskemaer og oplæg til interview med religionslærere og ledelse. (Spørgeskemaerne indeholder her kun spørgsmålene og ikke pladsen til besvarelserne.)

Endelig indeholder dette materiale en angivelse af, hvordan interviewene skal bearbejdes.

### **Formålet med projektet**

Formålet med projektet er at fremskaffe viden om kristendommens placering i undervisningen i faget kristendomskundskab. Såfremt det er muligt også at fremskaffe viden om kristendommens placering i skolens liv som sådan.

Først og fremmest fokuseres på kristendommen som undervisningsemne i en specifik faglig og tværfaglig sammenhæng med henblik på at skaffe viden om elevernes "udbytte" af denne undervisning og derved viden om denne undervisnings mulige betydning for kristendommens placering i elevernes liv og tilværelsesforståelse. Såfremt det er muligt undersøges også, hvorvidt kristendommen er en betydende faktor i skolens samlede kultur og i skolens dannelsesestænkning, og derved i elevernes identitetsdannelse.

## **Hvad skal undersøgelsen give svar på?**

A. Hvilket billede har eleverne af religionen kristendom? (Deres svar på, hvad kristendom er; deres viden.)

Hvilket billede af religionen kristendom vil læreren/lederen gerne have, eleverne får?

Hvilket billede af religion inkl. kristendom har læreren selv?

B. Hvad er elevernes syn på religionen kristendom? (Hvad eleverne synes om den.)

C. Hvilket billede har eleverne af undervisningen i faget? (Alle emner, både religion, livsfilosofi, osv.)

D. Hvilket billede har elevernes billede af undervisningen i emnet kristendom, og hvilken betydning har skolens kristendomsundervisning for kristendommens placering i elevernes liv og tilværelsesforståelse?

E. Hvad er elevernes vurdering af betydningen af at lære om ovenstående (dvs. alle fagets indholdselementer)? (Hvad får man ud af at lære om det?)

Hvilken betydning mener læreren/lederen, undervisningen i religionen kristendom har for eleverne?

Hvilken betydning mener læreren/lederen, undervisningen i faget kristendomskundskab har for eleverne? (Fagets samlede indholdsområder.)

F. Hvilken placering har kristendommen i undervisningen i faget kristendomskundskab?

Dette med henblik på en samlet vurdering af:

1. Hvilke opfattelser har hhv. lærere og elever af kristendommen?

2. Hvilken betydning har kristendommen for eleverne på baggrund af undervisningen i kristendom i skolefaget kristendomskundskab?

3. Hvilken betydning har skolens undervisning for kristendommen?

## **Kommentarer**

1. Spørgsmålene til eleverne: Den valgte klasses religionslærer vælger fire drenge og fire piger, som skal interviewes, drenge for sig og piger for sig. Der afsættes en lektion til hvert interview.

Spørgsmålene er at opfatte som huskesedler for interviewereren og ikke som spørgsmål, der slavisk skal gennemgås. I afsnittet "Læsning af interviews" er angivet fem temaer ([link](#)). Disse temaer er fokuspunkterne for denne undersøgelse, og bør sikres belyst undervejs.

2. Procedure ved interview af lærere og ledelse: Hele materialet (spørgeskema (del A), interviewspørgsmål (del B) og afgrænsningspunkter (del C)) sendes til læreren/lederen.

Læreren/lederen returnerer del A i besvaret stand, og det læses af interviewereren.

Interviewet foretages. Her bør interviewereren sikre, at afgrænsningspunkterne (del C) belyses.

3. Renskrift af interview

4. Læsning af interview: Procedure for dette er beskrevet her ([link](#))

5. Kommentar til forståelsen af, hvad "kristendommen" er i vores undersøgelses forståelse:

Kristendom forstås her både substantielt og funktionelt. Dette er formuleret som en kommentar til læsning af interviews ([link](#)).

6. Kommentar til begrebet betydning:

i) Med denne undersøgelse får vi viden om, hvad eleverne har arbejdet med i kristendomsundervisningen og hvilken betydning, det har fået for dem.

ii) Vi har ikke opstillet "tjek-liste" ud fra fagets fælles bindende mål eller en opfattelse af de kristne grundbegreber og spurgt, om lærerne har undervist i dette stof.

iii) Undervisningen får betydning for eleverne, når de selv omdanner, sorterer i, vælger eller fravælger, formulerer sig om de kundskaber eller fortællinger, der præsenteres for dem.

### **Oplæg til spørgsmål: Elever i 3. klasse**

Dato for interview:

Deltagere i interviewet:

1. Kan I huske, hvad I har arbejdet med i kristendomsfaget?

Hvad har I arbejdet med?

Hvorfor husker I lige disse emner?

2. Hvad var spændende at arbejde med?

Hvad var det bedste?

Hvorfor lige det?

3. Hvordan arbejdede I med emnerne?

F.eks. oplæsning, samtale, opgaver, udstilling.

4. Hvad lærer man, når man lytter til og taler om fortællinger fra Bibelen?

Om sig selv?

Om andre (hvem)?

Om personerne i fortællingerne?

Hvordan virker sådan nogle historier på en?

Hvad kommer man til at tænke på, når man hører disse historier?

Hvad betyder det for en, når man kommer til at tænke på disse historier?

Hvad lærer man, når man hører historierne om Jesus?

5. Hvad lærer man, når man lærer om andre religioner?

Om sig selv?

Om andre (hvem)?

Hvad kommer man til at tænke på, når man hører om andre religioner?

6. Hvad lærer man, når man taler om det gode/det onde, om sandt/forkert, om liv/død?

Om sig selv?

Om kristendommen?

Har I talt om sådan nogle emner i klassen?

Hvad kommer man til at tænke på?

Hvad kan det betyde for en, når man taler om disse emner?

Har I talt om, hvad det er, der gør en glad; hvad der gør en ked af det, og hvad der er godt ved at være sammen?

7. Hvad vil I svare, hvis der kommer nogen, der ikke aner, hvad kristendom er og spørger jer, hvad det er?

Hvem var Jesus?

Er kristendom noget godt?

Hvor ved I alt det her fra? (F.eks. hjemmet, skolen, konfirmationsforberedelsen, andre steder.)

8. Har I sunget salmer eller sange om kristendom?

Hvad synes I om det?

9. Har I tænkt over, om børn på jeres alder tror på noget?

En gud eller Gud?

Hvad sker der, når man dør?

Kan man tro på noget, som er så vigtigt, at det kan styre ens liv, men uden at det er en religion?

Hvad?

10. Hvorfor tror I, at nogen børn og voksne tror på en gud eller Gud?

Kender I nogen, som tror på en gud eller Gud?

Hvilken betydning har det for dem?

Hvordan bliver man troende?

11. Hvorfor tror I, at man skal lære om kristendom i skolen?

12. Hvad kunne I godt tænke jer at arbejde med i kristendomsfaget? Hvorfor?

13. Er der nogle af jer, som hjemme beder en bøn en gang imellem?

Hvorfor tror I, at nogen beder?

Hvad kan man bede om?

14. Er der nogle af jer, som hjemme fejrer jul, påske, pinse, Ramadan, id eller andre fester, som har med religion at gøre? Hvorfor fejres jul, påske, osv.?

15. Er der nogle af jer, som lærer om religion andre steder end i skolen? Hvor? Hvad lærer man?

16. Hvad synes I om dette interview og de spørgsmål, vi har talt om?

## **Temaer**

### Interview med elever

A. Hvad er elevernes billede af religionen kristendom?

B. Hvad er elevernes syn på religionen kristendom?

C. Hvad er elevernes billede af undervisningen i faget?

D. Hvad er elevernes billede af undervisningen i emnet kristendom?

E. Hvad er elevernes vurdering af betydningen af at lære om ovenstående, og hvad er elevernes vurdering af betydningen af at lære om specielt kristendommen?

F. Øvrige iagttagelser. (Jf. afsnittet ovenfor "Hvad skal undersøgelsen give svar på?")

## **Oplæg til spørgsmål: Elever i 6. klasse.**

Dato for interview:

Deltagere i interviewet:

1. Kan I huske, hvad I har arbejdet med i kristendomsfaget?

Hvad har I arbejdet med?

Hvorfor husker I lige disse emner?

Har I arbejdet med noget om religion eller kristendom i andre fag end lige i kristendomsfaget?

Hvilket fag? Hvilke emner?

Hvor er det bedst at arbejde med kristendoms- eller religionsemner: i faget eller sammen med andre fag (f.eks. fordybelsesuge eller emneuge)?

2. Hvad var spændende at arbejde med? Hvad der var det bedste? Hvorfor lige det?

3. Hvordan arbejdede I med emnerne (f.eks. oplæsning, samtale, selv læst, opgaver, udstilling, undersøgt på biblioteket, internet, besøgt eller haft besøg af andre mennesker, set film)?

4. Hvad lærer man, når man lytter til og taler om fortællinger fra Bibelen?

Om sig selv? Om andre? Hvem?

Om personerne i fortællingerne? Om mennesket som sådan?

Hvad kommer man til at tænke på, når man hører disse historier?

Hvad betyder det for en, når man kommer til at tænke på disse historier?

Hvad lærer man, når man hører historierne om Jesus?

5. Hvad lærer man, når man lærer om andre religioner?

Om sig selv? Om andre? Hvem?

Om samfundet? Om verden? Om mennesket som sådan?

Hvad kommer man til at tænke på, når man hører om andre religioner?

Er det vigtigt at lære om andre religioner?

6. Hvad lærer man, når man taler om det gode og det onde, om sandt og forkert, om liv og død?

Om sig selv? Om kristendommen?

Har I hørt ordet "livsfilosofi"? Hvor? Hvad betyder det?

Har I talt om sådan nogle emner i klassen?

Hvad kommer man til at tænke på?

Hvad kan det betyde for en, når man taler om disse emner?

Har I talt om, hvad det er, der gør en glad, hvad der gør en ked af det, og hvad der er godt ved at være sammen?

7. Hvad vil I svare, hvis der kommer nogen, der ikke aner, hvad kristendom er og spørger jer, hvad det er?

Hvem var Jesus?

Er kristendom noget godt?

Og hvis nogen spørger, hvad religion er for noget?

Er religion noget godt?

Hvornår er en religion en god religion?

Hvor ved I alt det her fra (f.eks. hjemmet, skolen, andre steder)?

8. Har I sunget salmer eller sange om kristendom?

Hvad synes I om det?

Lærer man noget om kristendom eller religion ved det?

9. Har I tænkt over, om børn på jeres alder tror på noget?

En gud eller Gud?

Hvad sker der, når man dør?

Kan man tro på noget, som er så vigtigt, at det kan styre ens liv, men uden at det er en religion?

Hvad?

Kan man tro på noget, som ikke har med en religion at gøre?

10. Hvorfor tror I, at nogen børn og voksne tror på en gud eller Gud?

Kender I nogen, som tror på en gud eller Gud?

Hvilken betydning har det for dem?

Hvordan bliver man troende?

11. Hvorfor tror I, at man skal lære om kristendom i skolen?

Hvorfor om religion?

12. Hvad kunne I godt tænke dig at arbejde med i kristendomsfaget? Hvorfor?

13. Er der nogle af jer, som hjemme beder en bøn en gang imellem?

Hvorfor tror I, at nogen beder?

Hvad kan man bede om?

14. Er der nogle af jer, som hjemme fejrer jul, påske, pinse, Ramadan, id eller andre fester, som har med religion at gøre?

Hvorfor fejres jul, påske, osv.?

Er det noget, som I fejrer i skolen?

Hvilken betydning kan det have for én, at man fejrer sådan nogle fester, og at man måske også ved, hvad festerne betyder?

15. Er der nogle af jer som lærer om religion andre steder end i skolen?

Hvor? Hvad?

16. Hvad synes I om dette interview og de spørgsmål, vi har talt om?

## **Temaer**

Som anført under 3. klasse.

## **Oplæg til spørgsmål: Elever i 9. klasse.**

Dato for interview:

Deltagere i interviewet:

1. Kan I huske, hvad I har arbejdet med i kristendomsfaget?

Hvad har I arbejdet med? Hvorfor husker I lige disse emner?

Har I arbejdet med noget kristendom eller andre religioner i andre fag end lige i kristendomsfaget?

Hvilke fag? Hvilke emner?

Hvor er det bedst at arbejde med kristendoms- eller religionsemner: i faget eller sammen med andre fag (f.eks. fordybelsesuge eller emneuge)?

Har I i en projektopgave arbejdet med noget, der har med kristendomsfaget at gøre?

2. Hvad var spændende at arbejde med; hvad var det bedste? Hvorfor lige det?

3. Hvordan arbejdede I med emnerne (oplæsning, samtale, selv læst, opgaver, udstilling, undersøgt på biblioteket, internet, besøgt eller haft besøg af andre mennesker, set film)?

4. Hvad lærer man, når man lytter til og taler om fortællinger fra Bibelen?

Om sig selv? Om andre? Hvem?

Om personerne i fortællingerne?

Om samfundet dengang eller nu? Om verden?

Om mennesket som sådan

Hvad kommer man til at tænke på, når man hører disse historier?

Hvad betyder det for en, når man kommer til at tænke på disse historier?

Hvad lærer man, når man hører historierne om Jesus?

5. Hvad lærer man, når man lærer om andre religioner?

Om sig selv? Om andre? Hvem?

Om samfundet? Om verden?

Om mennesket som sådan?

Hvad kommer man til at tænke på, når man hører om andre religioner?

Er det vigtigt at lære om andre religioner?

6. Hvad lærer man, når man taler om det gode og det onde, om sandt og forkert, om liv og død?

Om sig selv? Om kristendommen?

Har I hørt ordet "livsfilosofi"? Hvor? Hvad betyder det?

Hvad betyder ordet "etik"? Hvor har I hørt om det? Kan I nævne eksempler på etiske emner?

Har alt dette noget med kristendom eller religion at gøre? Hvordan?

Har I talt om sådan nogle emner i klassen? Hvad kommer man til at tænke på?

Hvad kan det betyde for en, når man taler om disse emner?

Har I talt om, hvad det er, der gør en glad, hvad der gør en ked af det, hvad der er godt ved at være sammen?

7. Hvad vil I svare, hvis der kommer nogen, der ikke aner, hvad kristendom er og spørger jer, hvad det er?

Hvem var Jesus? Er kristendom noget godt?

Og hvis nogen spørger, hvad religion er for noget?

Er religion noget godt? Hvornår er en religion en god religion?

Hvor ved I alt det her fra (hjemmet, skolen, konfirmationsforberedelse, andre steder)?

8. Har I sunget salmer eller sange om kristendom?

Hvad synes I om det?

Lærer man noget om kristendom eller religion ved det?

9. Har I tænkt over, om børn og unge på jeres alder tror på noget?

En gud eller Gud?

Hvad sker der, når man dør?

Kan man tro på noget, som er så vigtigt, at det kan styre ens liv, men uden at det er en religion?

Hvad?

Kan man tro på noget, som ikke har med en religion at gøre?

10. Hvorfor tror I, at nogen børn og voksne tror på en gud eller Gud?

Kender I nogen, som tror på en gud eller Gud?

Hvilken betydning har det for dem?

Hvordan bliver man troende?

11. Kender I nogle fænomener som tarotkort, astrologi, åndernes magt, den sjette sans, pendulering, reinkarnation?

Har det noget med religion at gøre?

12. Hvorfor tror I, at man skal lære om kristendom i skolen?

Og hvorfor om religion? Og hvorfor om livsfilosofi og etik?

13. Hvad kunne I godt tænke dig at arbejde med i kristendomsfaget? Hvorfor?

14. Er der nogle af jer, som hjemme beder en bøn en gang imellem?

Hvorfor tror I, at nogen beder? Hvad kan man bede om?

15. Er der nogle af jer som hjemme fejrer jul, påske, pinse, Ramadan, id eller andre fester, som har med religion at gøre?

Hvorfor fejres jul, påske, osv.? Er det noget, som I fejrer i skolen?

Hvilken betydning kan det have for én, at man fejrer sådan nogle fester og at man måske også ved, hvad festerne betyder?

16. Er der nogle af jer som lærer om religion andre steder end i skolen?

Hvor? Hvad?

17. Hvad synes I om dette interview og de spørgsmål, vi har talt om?

## **Temaer**

Som anført under 3. klasse.



## **A. Spørgeskema: Lærere**

Dato:

Hvilke klassetrin underviser du i faget?

Hvilken af dine klasser tager du udgangspunkt i, når du svarer på spørgsmålene?

Dit navn:

(Det har vi brug for, så vi kan forberede interviewet med dig. Men dit navn bliver slettet fra både dette skema og interviewet.)

### **1. Formalia**

Hvor længe har du haft klassen i faget?

Hvor mange timer om ugen har du klassen i faget?

Deler du fagets timer med en anden lærer? Ja/Nej

Hvis ja, i hvilket forhold?

Sæt cirka procenttal på for hvor meget du i løbet af dette år vil arbejde med faget i én time pr. uge \_\_\_\_\_, samlet i klumper \_\_\_\_\_, læst tværfagligt \_\_\_\_\_.

Er nogen elever fritaget? Ja/Nej

Hvor mange?

Nævn et par typiske grunde:

Hvem giver tilladelsen til fritagelse?

Hvem samtaler eventuelt med forældrene herom?

Er skolens politik (legitime fritagelsesgrunde, klar procedure ved fritagelsesønske, beskrevne konsekvenser for eleven eller klassens undervisning ved fritagelse, osv.) på dette område klar?

Ja/Nej

På hvilket klassetrin er konfirmationsforberedelsen placeret?

Er der et fagudvalg for faget? Ja/Nej

Har skolens ledelse (inkl. bestyrelsens) holdning til faget nogen betydning for din måde at arbejde med faget på? Ja/Nej

Eventuelle yderligere kommentarer:

### **2. Fagets indhold**

Nævn hvilke emner I arbejder eller har arbejdet med i faget i klassen (i overskrifter).

Har du og/eller klassen arbejdet med nogle af fagets indholdsområder i andre sammenhænge?

I givet fald, hvilke områder/emner?

Eventuelle yderligere kommentarer:

### **3. Materialer, arbejdsformer og metoder**

Hvilke undervisningsmaterialer har I brugt (lærebogssystem(-er), fortællematerialer, film, avisartikler, andet)?

Hvilke arbejdsformer benytter I fortrinsvis (projektarbejde, emnearbejde, klassisk klasseundervisning (læreren formidler), individuelt arbejde, andet)?

Hvordan arbejder I fortrinsvis i faget (oplæsning, samtale, lærerens fortælling, lærerens formidling af fagligt stof, eleverne selv læse, opgaveløsning, producerer udstillinger, undersøger på biblioteket, internet, ekskursioner, besøger folk eller får besøg, ser film)?

Eventuelle yderligere kommentarer:

#### **4. Årsplaner**

Har du udarbejdet årsplaner for faget? Ja/Nej

Har du drøftet den med eleverne og/eller forældrene? Ja/Nej

Hvilken rolle spiller fagets mål, ckf'er, "Fælles mål", læseplan for din beslutning om mål og indhold?

Hvor stor en procentdel (cirka) fylder kristendommen i undervisningen i faget kristendomskundskab?

Ser skolens ledelse din årsplan? Ja/Nej

Får du en tilbagemelding herpå? Ja/Nej

Ser skolens bestyrelse dine årsplaner? Ja/Nej

Får du en tilbagemelding herpå? Ja/Nej

Er det noget, du drøfter med kollegerne? Ja/Nej

Eventuelle yderligere kommentarer:

#### **5. Fagets problemer og muligheder**

Hvad er de væsentligste problemer, der gør sig gældende for undervisningen i faget?

Hvad skal der efter din mening til for at styrke fagets muligheder?

Hvad kan være årsager til, at undervisningen ikke går som planlagt

Bør faget ændre navn til "religion"? Ja/Nej

Bør man sløjfe fritagelsesmuligheden? Ja/Nej

Bør faget stryges af fagrækken? Ja/Nej

Bør faget stryges af fagrækken og dets indhold gøres til en dimension i de resterende fag? Ja/Nej

Eventuelle yderligere kommentarer:

### **B. Interview med lærere**

Undervejs i det interview, vi har aftalt med dig, vil vi komme ind på følgende:

1. Beskriv dit mål for den samlede undervisning i faget i klassen.

Hvad vil du gerne have, at eleverne skal lære i faget?

Hvilke mål har du mht. at lære om og af kristendommen (dvs. religionen kristendom)?

Hvad vil du gerne have, at eleverne i hvert fald skal have ud af undervisningen - på langt sigt?

Hvordan kan man som lærer skelne mellem sin egen private opfattelse af kristendom og religion og så den opfattelse af faget og dets indhold og mål, som er meldt ud fra Undervisningsministeriet og Folketinget (hvis man altså kan eller skal skelne)?

Er faget vigtigt i elevernes samlede skolegang? Hvordan? Hvorfor eller hvorfor ikke?

Hvad tror du, forældrene mener om fagets vigtighed?

Hvilken rolle kan eller bør faget have, når det sociologisk konstateres, at religion i dag er et privat anliggende snarere end et folkeligt og fælles anliggende?

2. Beskriv, hvad du lægger vægt på, at eleverne lærer om og af kristendommen (religionen kristendom). Hvorfor skal de lære det?

Er det, eleverne skal lære, noget personligt og privat, kundskabs- og videnskabsmæssigt, dannende, adfærdsregulerende, eller?

Hvad lægger du vægt på, at eleverne lærer om *religioner* og om *religion som sådan*? Er det noget personligt og privat, kundskabs- og videnskabsmæssigt, dannende, adfærdsregulerende?

Er der for dig forskel på, om det, eleverne skal lære, har med kristendom eller religion at gøre?

Hvilken opfattelse eller hvilket billede af kristendommen vil du gerne have, at dine elever får?

Hvordan vurderer du selv det billede? Spiller din egen opfattelse af kristendommen nogen rolle i den forbindelse?

Hvilken opfattelse eller hvilket billede af religion som sådan vil du gerne have, at dine elever får?

Hvordan vurderer du selv det billede? Spiller din egen opfattelse af religion som sådan kristendommen nogen rolle i den forbindelse?

3. Hvad lærer eleverne egentlig, når de hører fortællinger fra bibelen, hører om kristendommen (f.eks. dens personer, forestillinger, fester, nutidige status), hører om og arbejder med andre religioner, hører om og arbejder med etiske og livsfilosofiske spørgsmål?

Om sig selv? Om andre?

Om religionerne og religion som sådan?

Om samfund før og nu? Om verden?

Om mennesket som sådan?

Hvilket fagligt indhold interesserer eleverne mest? Hvorfor mon lige det?

4. Hvordan evaluerer du undervisningen i faget?

Kan man overhovedet vurdere eller måle, om eleverne får noget ud af undervisningen?

Kan du sige noget om, hvilken viden, eleverne får om kristendommen, og hvad eleverne kommer til at synes om kristendommen?

Får undervisningen i kristendom og andre religioner nogen betydning for elevernes holdninger, værdier, identitet?

Får eleverne en fornemmelse af, at kristendom og de andre religioner er vigtigt, kedeligt, latterligt, betydningsfuldt?

Gør undervisningen eleverne til troende og/eller vidende, eller bliver de blot i vildrede?

5. Findes der forhindringer for faget og undervisningen i det? Hvilke?

Findes der noget, der hindrer, at eleverne får det udbytte af undervisningen, som de bør eller skal have?

6. Hvilken rolle betyder elevernes hjems eventuelle tro eller bekendelse for din tilrettelæggelse af undervisningen, undervisningens mål og selve undervisningen?

7. Synger I sange eller salmer i undervisningen? Hvorfor?

8. Hvad er skolens ledelses (inkl. bestyrelsen) holdning til faget?

Har den holdning nogen betydning for din måde at arbejde med faget på?

9. Hvad synes du om dette interview og de spørgsmål, vi har talt om?

Er der noget, vi ikke har talt om, som også bør belyses vedrørende kristendomsfaget?

Hvad er efter din mening vigtigst at tale om, når det gælder kristendomsfaget?

### **C. Afgrænsningsspørgsmål**

Ud af alle disse spørgsmål vil vi især gerne drøfte følgende med dig:

1. Hvilket billede af kristendommen, vil du gerne have, at eleverne får?
2. a. Hvilken betydning mener du, at undervisningen i religionen kristendom har for eleverne?  
b. Hvilken betydning mener du, at undervisningen i faget kristendomskundskab har for eleverne?
3. a. På hvilke måder mener du, at undervisningen i religionen kristendom kan styrkes?  
b. På hvilke måder mener du, at undervisningen i faget kristendomskundskab kan styrkes?

## **A. Spørgeskema: Skoleleder.**

Dato:

### **Timer og fritagelse**

På hvilke klassetrin findes faget?

Hvor mange timer pr. klassetrin?

Hvornår foregår konfirmationsforberedelsen?

Hvilke muligheder har læreren for at organisere fagets timer, f.eks. dele med anden lærer, periodelæsning, m.m.?

Hvordan er skolens procedure i forbindelse med en elevs fritagelse fra faget?

Har skolebestyrelsen drøftet dette, og har skolen en formuleret politik på området?

Hvilke grunde er der til, at elever bliver fritaget?

Hvor mange elever er fritaget?

Efter hvilke kriterier tildeles faget lærerne?

### **2. Fagets indhold**

Har skolen udformet egen læseplan (Fælles Mål) eller følges den vejledende for faget?

Har skolebestyrelsen drøftet faget, dets placering, undervisningsmaterialerne til faget, fritagelse, læseplan, Fælles Mål, m.m.?

Udarbejder lærerne årsplan for faget?

Hvor stor en procentdel (cirka) fylder kristendommen i undervisningen i faget kristendomskundskab?

Har du på nogen måde intentioner om at have indsigt i, hvad der arbejdes med i de enkelte fag?

Drøfter du lærernes årsplaner med dem?

Ser skolebestyrelsen årsplanerne?

### **3. Faget på skolen**

Hvor mange lærere med linjefag i kristendomskundskab/religion er ansat på skolen?

Har faget et selvstændigt fagudvalg?

Hvor mange penge kan der købes materialer for til faget pr. år?

Er der penge til ekskursioner, gæstelærere, mv.?

Opfordrer du eller bestyrelsen til, at fagets indhold tilgodeses i arbejdet med tværgående emner og problemstillinger?

Har din og bestyrelsens holdning til faget nogen betydning for den måde, hvorpå lærerne arbejder med faget?

Får nogen lærere efteruddannelse i faget i år?

Hvad skal der til, for at lærerne kan få efteruddannelse?

### **4. Fagets problemer og muligheder**

Hvad er de væsentligste problemer, der gør sig gældende for undervisningen i faget?

Hvad skal der efter din mening til for at styrke fagets muligheder?

Hvad kan være årsager til, at undervisningen ikke går som planlagt?

Bør faget ændre navn til "religion"? Ja/Nej

Bør man sløjfe fritagelsesmuligheden? Ja/Nej

Bør faget stryges af fagrækken? Ja/Nej

Bør faget stryges af fagrækken og dets indhold gøres til en dimension i de resterende fag? Ja/Nej

Eventuelle yderligere kommentarer:

## **B. Interview med skoleleder**

Undervejs i det interview, vi har aftalt med dig, vil vi komme ind på følgende:

1. Synet på fag (som sådan)

Hvad er din og skolens syn på fagenes rolle og placering i den samlede undervisning?

Skal det enkelte fag være synligt, skal der arbejdes tværfagligt/projektorienteret, og hvad er i givet fald fagenes rolle der?

Hvilken betydning vil de nye Fælles Mål få for denne holdning og for jeres praksis vedrørende fag?

Har I i lærerråd/afdelingerne drøftet spørgsmålene vedrørende fag, fagopdeling, tværfaglighed, projekt, mv.? Hvad kom der ud af det?

Hvad er din holdning, hvis nu der er fag, f.eks. kristendomsfaget, som ikke er synligt i elevernes undervisning? Det indgår måske hele tiden i emner, eller der bliver overhovedet ikke arbejdet med faget og dets indhold?

2. Kristendomsfaget

Hvilken rolle mener du, at dette fag spiller eller bør spille i undervisningen/i elevernes liv?

Hvad bør eleverne for dig at se lære i dette fag? Om både kristendom og religion?

Hvilken betydning bør undervisningen i faget få for eleverne?

Hvordan bør undervisningen i faget evalueres og elevernes "udbytte" synliggøres?

Hvilket billede eller hvilken opfattelse af kristendom, andre religioner og religion som sådan bør eleverne få ved undervisning i faget? At eleverne kommer til at vide noget om kristendom/religion og/eller eleverne kommer til at synes noget om det?

Hvilken rolle ønsker du, at fagets bestemmelser og det fagsyn, der her præsenteres (i mål, ckf, Fælles Mål, vejledende læseplan) skal spille for lærernes beslutninger om undervisnings mål og indhold?

Hvad med relationen til lærerens egen private eller personlige opfattelse?

Hvilken rolle bør eller kan faget have, når det sociologisk konstateres, at religion i dag er et privat anliggende snarere end et folkeligt og fælles anliggende?

Hvilke problemer ser du, at der er for undervisningen i dette fag?

Hvad kunne du ønske dig, at der kunne gøres for faget?

3. Kristendommens placering og eventuelle synlighed i skolens liv.

På hvilken måde spiller kristendommen en rolle i skolens samlede liv? Fester, f.eks. påske, jul, pinse, ramadan, id? Luciaoptog?

Synges der salmer eller morgensang? Hvad er din holdning til det?

Er der samarbejde med lokale kirke, moske eller andre?

4. Har kristendommen en betydning for skolens kultur?

Skolens formidling af kultur (jf. bemærkning til skolelov § 1)? For skolens værdigrundlag?

Er kristendommen noget, som er indgået i drøftelserne heraf?

Er skolen multikulturel, multietnisk eller multireligiøs?

Er skolen værdirelativistisk eller indifferent?

Har I i lærerrådet drøftet, om der skal synges salmer ved fælles juleafslutning?

5. Hvad synes du om dette interview og de spørgsmål, vi har talt om?

Er der noget, vi ikke har talt om, som også bør belyses vedrørende kristendomsfaget?

Hvad er efter din mening vigtigst at tale om, når det gælder kristendomsfaget?

### **C. Afgrænsningsspørgsmål**

Ud af alle disse spørgsmål vil vi især gerne drøfte følgende med dig:

1. Hvilket billede af kristendommen, vil du gerne have, at eleverne får?
2. a. Hvilken betydning mener du, at undervisningen i religionen kristendom har for eleverne?  
b. Hvilken betydning mener du, at undervisningen i faget kristendomskundskab har for eleverne?
3. a. På hvilke måder mener du, at undervisningen i religionen kristendom kan styrkes?  
b. På hvilke måder mener du, at undervisningen i faget kristendomskundskab kan styrkes?

## **Interview med bibliotekar**

Hvilke undervisningsmaterialer har skolen til kristendomsfaget?

- specielt om kristendommen?

- bøger, emner, serier, hæfter, film, videoer, dias, programmer?

Hvad rådes over på PC (pædagogisk central)?

- nyudgivelser?

Hvilke materialer bruger lærerne til faget?

Hvor mange penge er der til faget pr. år?

Hvem bestemmer, hvad der skal købes til faget?

Gør I noget specielt for "de oversete" fag?

Hvilken rolle får Fælles Mål for lærernes muligheder i faget?

Vil der være en "oprustning" mht. materialer og kurser?

Er der nogen speciel service, lærerne efterspørger fra biblioteket vedrørende faget (f.eks. fortællinger, billeder, genstande, besøgssteder)?

Bruger I Folkekirkens Skoletjeneste?

Hvad er din fornemmelse mht., hvordan lærerne griber undervisningen i faget an?

Hvordan kan faget styrkes, set fra din vinkel som bibliotekar eller servicecenter?



## **Sammenfatning af interview**

### **Procedure**

- 1) Læs interview og sæt bogstaver der, hvor der svares på et af de angivne temaer eller afgrænsningsspørgsmål
- 2) Uddrag det sagte under de relevante temaer.
- 3) Uddrag interessante / relevante udsagn og iagttagelser til rubrik: "Øvrige iagttagelser".
- 4) Formuler eventuelle oplevelser fra interviewsituationen, hvor du lyttede /oplevede, at eleverne/læreren/lederen via f.eks. kropssprog kommunikerede relevante informationer.
- 5) Lav evt. en sammenfatning.

### **Interview med elever - temaer**

- A. Hvilket billede har eleverne af religionen kristendom? (Deres svar på, hvad kristendom er; deres viden.)
- B. Hvad er elevernes syn på religionen kristendom? (Hvad eleverne synes om den.)
- C. Hvilket billede har eleverne af undervisningen i faget? (Alle emner, både religion, livsfilosofi, osv.)
- D. Hvilket billede har eleverne af undervisningen i emnet kristendom, og hvilken betydning har skolens kristendomsundervisning for kristendommens placering i elevernes liv og tilværelsesforståelse?
- E. Hvad er elevernes vurdering af betydningen af at lære om ovenstående (dvs. alle fagets indholdselementer)? (Hvad får man ud af at lære om det?)
- F. Øvrige iagttagelser.

### **Interview med lærerne - afgrænsningsspørgsmål**

- A.
  - 1) Hvilket billede af religionen kristendom, vil læreren gerne vil have, at eleverne får? (Billede: viden om samt subjektiv holdning.)
  - 2) Hvilket billede af religion inkl. kristendom har læreren *selv*?
- B.
  - 1) Hvilken betydning mener læreren, at undervisningen i religionen kristendom har for eleverne?
  - 2) Hvilken betydning mener læreren, at undervisningen i faget kristendomskundskab har for eleverne? (Fagets samlede indholdsområder.)
- C.
  - 1) På hvilke måder mener læreren, at undervisningen i religionen kristendom kan styrkes?
  - 2) På hvilke måder mener læreren, at undervisningen i faget kristendomskundskab kan styrkes?
- D.  
Øvrige iagttagelser

### **Interview med ledelse - afgrænsningsspørgsmål**

- A.
  - 1) Hvilket billede af religionen kristendom, vil lederen gerne vil have, at eleverne får?

(Billede: viden om samt subjektiv holdning.)

2) Hvilket billede af religion inkl. kristendom har lederen *selv*?

B.

1) Hvilken betydning mener lederen, at undervisningen i religionen kristendom har for eleverne?

2) Hvilken betydning mener lederen, at undervisningen i faget kristendomskundskab har for eleverne? (Fagets samlede indholdsområder.)

C

1) På hvilke måder mener lederen, at undervisningen i religionen kristendom kan styrkes?

2) På hvilke måder mener lederen, at undervisningen i faget kristendomskundskab kan styrkes?

D

Hvad siger lederen om kristendommens mulige betydning for skolens samlede kultur og værdigrundlag?

E

Øvrige iagttagelser

### **Kommentar**

Kommentar til forståelsen af, hvad "kristendom" er i denne sammenhæng,

(her i tilknytning til læsning af interviews: pkt. A og B ang. elever; pkt. A ang. lærere og ledelse):

#### Overvejende substantielt

Narrativt - i form af nogle fortællinger eller dele deraf fra f.eks. GT, NT og kirkehistorien.

Historien - i form af henvisninger til begivenheder i kristendommens og kirkens historie.

Dogmerne - i form af henvisninger til formuleringer af eller overvejelser om den rette lære, opfattelser af begreber som frelse, tilgivelse, nåde, gud/Gud, tro, synd, skæbne, fri vilje.

Etikken - i form af talen om "hvordan skal man være overfor andre", regler, normer, værdier. F.eks. i talen om næstekærlighed, barmhjertighed, askese, dobbeltmoral, anstrengelse for at gøre det gode.

Ritualerne og højtiderne - f.eks. i forbindelse med dåb og konfirmation, i forbindelse med gudstjenesten og dens indhold, i forbindelse med årets højtider.

Personerne - i form af omtale af personer fra kristendommens historie, store tænkere, markante personligheder. Men også den lokale sognepræst og hans/hendes virke og betydning for eleverne og deres billede af kristendommen og kirken.

Livsholdning - i form af udsagn om f.eks. livet som gave, mennesket som værdifuldt, mennesket som afmægtigt eller det at ofre sig for den anden.

Praksis - i form af omtale af en livspraksis, som f.eks. rummer bøn eller deltagelse i frivilligt diakonalt arbejde. Men også hele det liv, som kirken, og her i særlig grad folkekirken, er rum for.

Kirken - i form af tale om folkekirken, den lokale, i andre lande, dens historie, dens personer.

#### Overvejende funktionelt

Kristendom og religion er noget, der betød noget for mennesker i gamle dage.

Kristendom og religion er noget, andre har eller gør.

Kristendom og religion er noget, jeg har eller gør.

Kristendom og religion er noget, jeg ikke har, men som jeg har oplevet har fået betydning for min måde at tænke, handle på og vurdere på.

Kristendom og religion er noget, jeg ikke har, men som jeg har oplevet dog uden, at det har fået betydning for min måde at tænke, handle på og vurdere på.

Kristendom og religion er noget, jeg ikke har, men jeg ved, at andre har det, og at det har betydning for dem, hvilket jeg mener, er i orden og skal respekteres.

Kristendom og religion er noget, jeg har, men som jeg ikke vidste, at jeg havde.

*September 2005*